

Monumentenzorg Overijsselse miljoenensubsidie monumenten houdt bouwsector aan het werk

Zacht herstellen met spijkers en kalkmortel

De grondige restauratie van vervallen rijksmonumenten zorgt in Overijssel voor werkgelegenheid. „Het is het einde van incidentenpolitiek.”

Door onze correspondent
ANNETTE TOONEN

KAMPEN, 8 FEBR. Schimmels groeiden op de muren, zwammen groeiden op de vloerplanken. Restauratie van de voormalige Van Heutszkazerne in Kampen was hard nodig. „Hier en daar waren de muren groen geworden”, vertelt uitvoerder Daniël Brands van het bouwbedrijf Mateboer Groep. Hij bedoelt dat de klimop in het gebouw omhoog schoot.

De gevels van het kolossale rijksmonument zijn verdwenen achter hoge steigers die zijn behangen met steigerdoek. De 150 ramen worden hersteld. Het dak, de dakgoten en de gevels worden aangepakt. Er wordt 750.000 euro overheidsgeld geïnvesteerd in het herstel.

Restauratie van de kazerne is een van de ruim dertig projecten in de provincie Overijssel die het afgelopen jaar met overheidsgeld zijn ingezet. De provincie Overijssel heeft in 2009 ongeveer 16 miljoen euro beschikbaar gesteld voor restauratie van cultureel erfgoed, van schoolgebouw tot schaapskooi, van kerk tot molen.

„We slaan zo twee vliegen in één klap”, zegt Gert Ranter, gedeputeerde Uitvoering Monumentenbeleid van de provincie Overijssel. „We maken een inhaalslag wat betreft het herstel van het cultureel erfgoed – monumenten zijn belangrijk voor de uitstraling van onze dorpen en steden – en we stimuleren in crisistijd de werkgelegenheid. Overijssel heeft een relatief grote bouwsector en de bouw heeft het zwaar te verduren.” Volgens Het Oversticht, dat de provincie adviseerde bij de selectie van de monumenten, is er geen enkele andere provincie die op deze manier investeert in cultureel erfgoed.

Ranter zegt dat de rijksoverheid de afgelopen jaren op het gebied van monumentenzorg „incidentenpolitiek” heeft bedreven, waardoor achterstand in onderhoud is ontstaan: „Er is geen vast budget beschikbaar. Dan is er een overschotje hier, een potje daar. Eigenaren weten niet precies wanneer er ergens geld vrijkomt. Zij hebben hun plannen vaak al klaarliggen, in afwachting van de juiste regeling.”

Restauratie van de kerk Onze Lieve Vrouwe Ten Hemelopneming in Kampen Foto NRC Handelsblad, Rien Zilvold

Omgerekend betekent het 225 manjaren werk, in de bouw, maar ook bij architectenbureaus. Neem het architectenbureau uit Steenderen dat bij de restauratie van de kazerne in Kampen, vijf kerken en een klooster betrokken is. Directeur Henri Boerman: „Als deze regeling er niet was geweest, dan hadden we misschien verder moeten inkrimpen. Nu is het bij 1,5 arbeidsplaats gebleven.”

Directeur Roel Mateboer van het bouwbedrijf dat aan de kazerne werkt: „Je hoort mij niet klagen, maar ik voorzie dat de malaise in de bouwsector nog niet voorbij is. Ik denk dat het dieptepunt nog moet komen.”

Bij de projecten zijn zo veel mogelijk leerlingen betrokken die zich willen bekwamen in het res-

tauratievak. Dat was een voorwaarde van de provincie. Ranter: „De bouwsector heeft er belang bij dat jongeren het vak leren. Wie zal anders in de toekomst de monumenten restaureren?” Projectleider Martin Bellers van de Stichting Restauratie Innovatie Bouw Overijssel (RIBO) die leerlingen plaatst: „Als je het werkaan een monument verkeerd uitvoert, kun je onherstelbare schade aanrichten.” Restaureren betekent werken met spijkers in plaats van schroeven, en met kalkmortel in plaats van cement.

Terug naar Kampen, waar deze doordeweekse dag geen leerlingen aan het werk zijn. Naast de Van Heutszkazerne staat de kerk Onze Lieve Vrouw Ten Hemelopneming in de steigers. Hier gaat 1,8 miljoen

euro Overijsselse subsidie naartoe. „Het was hard nodig”, zegt projectleider Ernest Jager van restauratiebedrijf Jurriëns uit Groningen. De parochie die eigenaar is van het gebouw, had dit nooit zelf kunnen betalen.

„We maken een inhaalslag”

Gert Ranter, gedeputeerde

De kerk verzakt één tot twee millimeter per jaar. Probleem was dat het gebouw niet overal even snel zakte, waardoor scheuren ontstonden. Tegen vallend stucwerk en gruis waren uit voorzorg

netten gespannen tussen de gewelven. „Sluiting van het gebouw was nog net niet aan de orde”, zegt architect Boerman.

Nu staan er hoge steigers. Vier trappen op en dan is te zien hoe stukadoors de scheuren repareren. Veel van het herstelwerk is onder de grond gebeurd. Aan weerszijden van de acht kolommen in de middenbeuk zijn palen gedrukt die door de kolommen heen met elkaar zijn verbonden. Ook aan de buitenzijde van de kerk zijn zulke palen geplaatst. Die moeten ervoor zorgen dat de kerk gelijkmatig zakt, waardoor er geen scheuren meer ontstaan. De schilderijen in de gewelven worden daarna „zacht” gerestaureerd zoals dat heet. De kleuren worden alleen wat „opgefrist”, vertelt Jager. Hal-

verwege dit jaar zullen de meeste restauratieprojecten klaar zijn, verwacht Het Oversticht.

Roel Mateboer is bang dat het resultaat straks zal tegenvallen, als de steigerdoeken rondom de kazerne weg zijn. „Mensen verwachten misschien toch dat het er als nieuw uitziet. Maar dat zal niet zo zijn. We proberen de gevels zo origineel mogelijk te houden. Dus waar de voegen goed zijn, laten we ze zitten, bijvoorbeeld. Zo wil de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed het graag.”

Welke bestemming de kazerne krijgt, is nog onbekend. Mogelijk dat de bibliotheek, het gemeentearchief en het historisch archief van Overijssel zich er vestigen. De kazerne is eigendom van woningcorporatie Delta Wonen.